

ISANKINATZINIRI HEBER-IITI

Pawa ityaantakiri Itomi inkinkithata-kotairi

¹ Pairani, ininti-rika Pawa iyota-kayiri awaisatzitini ompaityaa-rika, iriitaki Kamantan-tzinkari amironi ñaantsi. Oshiki yapii-yapiitakiro Pawa, tzimatsi imatakaa-yitakiriri Kamantan-tzinkari-payi.

² Iro kantacha owakira ityaanta-kayiri Itomi irirori inkinkithata-kotairi. Tima iriitaki Itomi iwitsika-kaaki pairani iroka kipatsi, iriitaki ya-sitakaaka okaratzzi iwitsika-yitakiri.

³ Iriitaki Itomi ikimita-kaantakari iriimi iwani-inkatani, siparyaa ikanta. Ari ikimiwait-ari tsika ikanta Asitariri. Tima sintsinkantsi onatzi iñaanitari, irootaki asi owan-tarori tsika okanta-jaanta owakira iwitsika-itakiro. Tima imonkarata-paintziro pairani omatantakari ikiti-sirita-kaantai, ijatai inkiliki, saikapaji irako-piroriki Asitariri itsipata-paari ipinkathari-wintantzi.

⁴ Ari opoñaanakari yanaako-yitziri Imaninkariti Pawa, antaroiti yiriipiota-kaitairi.

Iriitaki Itomi anaakoyitairiri Maninkariiti

⁵ Tima Pawa kantawairi:
Notomi nowimi awiroka.
Naakataki pirintana iroñaaka.
Ikantawajiri aajatzi:
Naaka tomitajyaarini,
iriritajyaana irirori.

Tima tikatsira aparoni Maninkari inkantiri Pawa
kimityaaroni iroka ñaantsi.

⁶ Apaata aririka yapiitajiro intyaantajiri aka
kipatsiki itarori itomi, inkantaiti:

Intharowinta-jyaari maaroni Imaninkariti Pawa.

⁷ Tzimatsi aajatzi ikinkithata-koitziri Maninkari-
iti, iroka ikantaitzi:

Iriitaki matakairi Imaninkariti inkimita-
kotyaaaro tampyainka.

Iriitaki matakairi ityaankani-payi inkimita-
kotyaarimi paamari.

⁸ Irooma aririka inkinkithata-kotiri Itomi irirori,
iroka ikantzi:

Pawa, pasi piwairo awiroka pimpinkathari-
wintantai.

Ari pinkimita-kota-jyaari pinkathari-payi otzimi-
motziri iyariwati imatantari ipinkathari-
wintantzi.

Iro kantacha awiroka mataironi pintampatzika-
siritai aririka pimpinkathari-wintantai.

⁹ Awiroka kowirori kamiithari, irooma kaari-
pirori oshiki owatsimaimi.

Irootaki isaipatzii-totan-taamiri Pawa,
pimpinkatha-ritan-tajyaari. Iriitaki
piyawani matakimirori.

Isaitan-taamiro yiinkantsi ari okanta pikimo-
siritan-taari, panaa-kotairi pitsipata-
piinta-witari.

¹⁰ Iroka pasini ikinkithata-kotai-tziri Itomi, ikan-
taitaki:

Pinkathari, owakira itantanakari pairani
awirokataki owitsikakiro kipatsi.

Awirokataki owitsika-jaantakiro inkiti.

11 Iroka okaratzi piwitsikakiri, aritaki apirota-jyaa apaata, irooma awiroka pasi piwairo. Ari onkimita-jyaaro okaratzi piwitsikani aparoni paisato-masiri kithaarintsi.

12 Tima aririka ompai-sato-masitaki piithaari, pankowii-maitziro, paminaji pasini owakirari pinkithaata-jyaari.

Ari pinkimitaa-jirori apaata piwitsikani kipatsi aajatzi inkiti.

Irooma awiroka pasi piwairo airo pipasini-waitaji.

Airo papirotaatsi.

13 Ikinkithata-koitairi aajatzi, ikantaitzi: Pisaikapaji nakopiroki, ampinkathari-wintanti, Irojatzi noitsinampaan-tajyaariri kisaniintzimiri, Aripaiti intyirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

Tima tikatsi Maninkari inkimita-kaantiri Pawa inkamantiri iroka. *

14 Tima maaroni Maninkariiti, apatziro ityaantaitziri yamitako-yitairi atziri-payi awisako-siri-yitaa-tsiri.

2

Antaro wawisaako-siritaantsi

1 Ontzimatyii ankimirantiro okaratzi iyomitaaита-kairi, onkantyaa airo awashaanttararo.

---

* **1:13** makoryaa-kitzitaantsi

² Tikatsi matironi iwasiñaajiro ikamantantakiri pairani Maninkariiti, ityaantanta-tita-kariri. Tima maaroni kaari owakimpitayaaroni inkimisantairo, iwasankitaaitakiri ipiyathatakaro.

³ Aroka imapiroiti iwasankitaaitai airorika owakimpita-yitaaro ikinkithata-koitziro antaro awisako-siritaantsi, okaratzi yitapaintari Awinkathariti Jesús ikinkithata-paintziro. Tima irootaki ikamantayita-kayiri arokaiti akaratzi akima-jaanta-yitakiro.

⁴ Iriita-jaantaki Pawa oyotakaayita-kayirori omapirotatayaa okaratzi ikamantai-takairi, tima imatakaan-takiro itasonka-wintantaitzi, iñaakakaan-takiro kaari iñiita-piintzi, Tasorinkantsi antakaan-takiro iroka, ari omata-jaantakari inintziri Pawa.

Ikaratzi matakirori iwawisaako-siritantzi

⁵ Okaratzira nokinkithata-kota-kimiri, kaarira Maninkariiti imatakairi Pawa impinkathari-wintairo tsika asaikayitaji apaata.

⁶ atziri-payi inatyii mataironi impinkathari-wintantai. Tima iroka ikantaitaki pairani:
 ¿Iriipiroma inatzii atziri-payi pikinkisiryaa-kotan-tariri?
 ¿Paitama pinintantari pinisironka-yitairi yokaiti?

⁷ kapichini iñiilo iroñaaka atziri-payi ti yanaa-kotanti, iriitaki Maninkariiti anaakoniinta-kiriri.

Iro kantacha, irootaintsi pamathaitairi impinkathari-tsitan-tyaari, ontzimi-motairi iwaniinkaro.

Iriitaki anaayita-jirini maaroni piwitsikani.

8 Pinkimita-kaajyaari ikantaranki makoryaa-kitzitan-tariri iisaniintani, impirayitajyaari maaroni.

Arira inkanta-kaayita-jyaari Pawa atziri-payi, tima airo itzimaji aparoni kaari anaakotantaatsini. Iro kantacha, tikiraata iñiirota iroñaaka atziri-payi impinkathari-wintanti.

9 Iro kantacha tzimatsi aparoni atziri ityaankaitakiri, irijatzi ñapaintzirori kapichiini ti yanaakotanti, imatzita-taikaro Maninkariiti yanaakiri irirori. Iriitakira nokanta-kotziri Jesús. Tima iriitaki ñaakirori ikimaatsitaka irojatzi ikamantakari, ipoñaa yamathaitai-tairi ari okanta ipinkathari-wintan-taari, otzimi-motairi iwaniinkaro. Irootakira ikamawintan-takairi maaroni, tima antaroiti ikawinthaa-yitaji Pawa.

10 Oshiki otampatzika-taiki tsika ikinakaakiro Pawa isinitakiri Jesús yatsipita-kowintai, ari ithotyaa-kirori Jesús onkarati yantiri. Tima Yoka, asiyitariri maaroni, kantakaan-tzirori itzimayitan-takari maaroni, irijatzita-jaantaki atsipita-kowintaari, iwawisaako-siri-yitairi, ari onkantyaa intsipatan-tajyaariri, maaroni itomitarri anta iwaniinkaroki.

11 Iroka okanta-kota-jaanta, ikimita-kaantai Jesús iririntzi, tima ari akaratziri arintari Pawa. Iririntari irirori ikiti-sirita-kaantzi, arintari aa-jatzi arokaiti ikiti-sirita-kaayitaira Jesús.

12 Irootaki ikantan-takari pairani:

Nonkinkithata-kotaimi awiroka isaikayitzi nirintzi-yitaari,

Tsika-rika yapatota-piintayita, ari nowisiryaa-winta-jyaamiri nompanthaa-wiintaimi.

13 Ikantaki aajatzi:

Nawintaani nowajiri Pawa.

Ipoñaa ikantzi aajatzi:

Yoka Naaka, notsipa-yitaari itomiiti Pawa ikaratzi aamaako-winta-kaanari.

14 Akanta-jaanta-yitaka arokaiti atziritzi, otzimi awatha, otzimi iraani, ari ikanta-paintari aajatzi Jesú, irootaki omatantakari ikami. Aripaiti yiitsinampaa-kiriri Kamaari. Tima ontzimi-mowitaari irirori Kamaari isintsinka imaimanitan-tayitariri ikaratzi kamayita-tsiri.

15 Ari ikinakaa-kirori Saipatzii-totaari yookakaa-wintan-tairi atharowan-tayitaro kaamanitaantsi, kimiwaita-nakami atziritanakityiimi kaamanitaantsi irootakimi ompirayita-nakaimi.

16 Omapiro, kaarira Maninkariiti impoka-sitaki Saipatzii-totaari inisironka-yitairi. Arokara ipoka-sitaki, icharini-yitaira awaisatzitini Abraham.

17 Irootaki yatzirita-jaantan-takari ikimitapaakai aroka yirintzi-yitaira, ari okanta ithotyaan-taarori irirori ininta-piinta-witakari ithotyiromi Ompira-tasorintsi-pirori. Tima yasitakaakari Pawa yatsipita-kaani ipyaakotantaarori ikaaripiro-siri-witaka atziri-payi. Oshiki inisironkatan-tataiki irirori, yiriipirotaki imatantaarori ithotyaa-jairo irirori.

18 Tima yatzirita-paintzi irirori Jesú ikimaatsita-kaitakari, iniwisiryaa-kaawitaitakari. Irootaki imatantarori iroñaaka

inisironka-yitai akaratzi iniwi-sirita-kaawaitaitairo kaari-pirori-payi.

3

Iriitaki Jesús anaakotziriri Moisés

¹ Iyikiiti oitisiritaari, nonkanta-jiitimi pikaratzi ikaima-siritaimi Inkiti-satzi: Pinkinkisiryaa-kotairi Saipatzii-totaari Jesús, apaitziri “Awintaani”. Iriitaki kimitakariri aparoni Tyankaari, irijatzi kimitakariri aparoni Ompira-tasorintsi-pirori.

² Ikantaranki aparoni Tyankaari yiriapiro-wintziro okaratzi ikantziriri otyaantziriri. Ari ikantakari aajatzi Jesús. Ikimita-kotakari awaisatzitini Moisés, yiriapiro-winta-kiniri ishininka-payi yasiyitari Pawa, ipaitai-takiri “Inampi-panko Pawa.”

³ Iro kantacha iriitakira Jesús matzirori yiriapiro, yanaa-kotziri awaisatzitini Moisés, tima iriitaki owitsika-kiriri pairani. Osiyawaitaro ikantaita-piintzi: “Piñaapinkathatiro nowanko.” Tima kaari pankotsi impinka-thaitiri, iri impinka-thaiti asitarori iwanko. Tima tsika itzimi owitsika-kirori pankotsi, iriitaki iriapirota-tsiri.

⁴ Iriitaki asitaro pankotsi tsika itzimi owitsika-kirori, ari ikimitaakiro pairani Pawa iwitsikan-tayita-karori maaroni.

⁵ Ikantaitzi:
Moisés iriapiro-winta-kiriri ishininka-payi ipaitai-tziri “Inampi-panko Pawa.”

Iro kantacha apatziro ikimi-matsitakari irirori aparoni ompirataari, inkinkitha-yitairo onkarati awisatsini.

⁶ Iriima Saipatzii-totaari, iriita-jaantaki tom-intariri asitarori pankotsi, iriitaki jiwataairi ikaratzi ikimita-kaantai-taari pankotsi. Aritakira ankaaratairi arokaiti yokaiti ipaitai-takiri “Inampi-panko Pawa” aririka aripiro-wintajiri, aminawotsiki ankantajiri ayaakoniintani irojatzi owiraanta-paakyaaaroni kitaitiri.

Makoryaa-mintotsi yasitari Pawa

⁷ Iroka ikantakiri Tasorinkantsi:

Pinkimairi iroñaaka Pawa iñaawaitzi, ikantzi:

⁸ Airo pikiso-siri-waitzi.

Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani iñaanta-siri-waitakana otzisi-masiki

⁹ Arira inintakaa-witakana piwaisatzitini nowasankitaa-yitrimi, iñaanta-siri-waitakana,

Iñaawijiitakaro nonisironkatakari okaratzi 40 osarintsi.

¹⁰ Irootaki nokisan-tanakari,

Nokantaki: Irasi iwiro intzipina-siri-waiti,

Ti yanta-piintajiro nokowakairiri.

¹¹ Noyatsima-nikiini nokantanaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

¹² Iyikiiti, paamaiyaa piwashaantziri = kari Pawa, Añaanita-tsiri. Airo pikaaripiro-siri-waitzi, airo pithainka-siri-waitzi.

¹³ Iro kamiithatatsi piwintha-sirita-wakaapiintajyaa pisiriyitaiyaa. Pitaa-nakyaa-roota

iroñaaka ari onkantyaa airo yamatawitaitantami pantayitairo kaari-pirori, iro kisosirita-kaawaitimini.

¹⁴ Irooma aririka oisokiro-pirota-najyaari Saipatzii-totaari, irojatzi owiraanta-paakyaaroni kitaitiri, aritaki añaajiro intsipa-wintha-yitai.

¹⁵ Irootaki ikantan-taitari:

Pinkimairi iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Airo pikiso-siri-waitzi.

Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani.

¹⁶ ¿Itzimikama pithoka-sita-kariri ikimataawitakaro iñaani Pawa? ¿Kaarima yokaiti ijiwatakiri pairani Moisés ipoñaakaakari Apitantoniki?

¹⁷ ¿Itzimikama ikisa-piintakiri Pawa okaratzi 40 osarintsi? ¿Kaarima antapiinta-kirori kaari-pirori, apirotain-chari otzisi-masiki?

¹⁸ ¿Itzimikama ikinkithata-koitaki inkantaitaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki?

¿Kaarima ipaitai-takiri piyathariiti?

¹⁹ Ari añarirori opaita kantakaan-tzirori kaari yariita-kaantai-taari, tima iro kantakaan-takirori ti inkimisanta-jiiti.

4

¹ Ainirora otzimi ikasiya-kaakairi arokaiti okimiwaitakaro yariita-kaayitaimi imakoryaa-mintoki. Irootaki pimpinkathatan-tajyaariri,

otzimi-kari otzikawa-kimini airo pariitantaja. *

² Tima ankimayitajiro arokaiti Kamiithari Ñaantsi, ari akimiyitaari ikanta awaisatzitini pairani. Iro kantacha ti yanintaa-tzimaityaaro yokaiti ikimako-yiwita-wakari, tima ti yawintaa-sirita-nakyaaro ikimayi-witakari.

³ Irooma arokaiti awintaa-yitakari, aritaki yariita-kaayitai imakoryaa-mintoki. Iroka ikinkithata-kotakiro imakoryaa-minto, ikantaki: Noyatsima-nikiini nokantanaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki. Iro ikanta-kotziri Pawa ithonka-kirora pairani yantawaitani owakira iwitsikan-takarori kipatsi.

⁴ Tima tzimatsi tsika oñaawinta-kota 7-tatsiri kitaitiri, ikantaitzi:

Iroka 7-tatsiri kitaitiri ari ikarata-paakiro yantawairi Pawa, imakoryaaki.

⁵ Iroka makoryaantsi irojatzira ikantakoi-tziri, ikantai-tziri:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

* **4:1** Iroka imakoryaa-minto, tzimatsi siyakaa-winta-chari aka. Pairani imakoryaan-takari Pawa iwitsikakiro kipatsi, ikimita-kaantakiro “imakoryaa-minto” iroka 7-tatsiri kitaitiri imakoryaan-takari. Okanta osamanitaki pairani, isitowaji Judá-ití anta Apitantoniki, 40 osarintsi ikina-kina-waiyitaki, irojatzti yariitan-takari kipatsiki ikasiya-kaakiriri Pawa. Irojatzira iroka kipatsi ipaitai-takiri “imakoryaa-minto.” Iroka siyakaa-winta-chari “Imakoryaa-minto” iriitaki kimisantzin-kariiti, tima tzimatsi kantatsiri: “Iro inkiti imakoryaa-minto kimisantzin-kariiti.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “Iro ‘imakoryaa-minto’ iroka awintaa-siritani iwawisaako-siritanti Pawa, tima ti onkowa-jaantyaa iñaasintsi-waitaityaa yawisako-siritan-tajyaari.”

6 Ari okantari. Irootaki intziman-tayita-jyaari makoryaa-siri-yitaa-tsini. Iriima pasini-payi itayiwita-karori, ti yariiyitajyaa, tima ti inkimisanti ikinkitha-witai-takaniri Kamiithari Ñaantsi.

7 Okanta awisaki pairani oshiki osarintsi, yapiitajiro Pawa ikinkithata-kotairo pasini imakoryaa-minto, ipaitajiro “iroñaaka.” Irootakira isankinata-kotairi awaisatzitini David, ikantaki:

Pinkimairi “iroñaaka” Pawa iñaawaitzi, ikantzi: Airo pikiso-siri-waitzi.

8 Ari imatakiromi pairani Josué imakoryaa-pirota-kaayitairimi awaisatzitini, airotyaa yapiitairomi Pawa iñaawintairomi pasini imakoryaa-minto.

9 Arira ayotziri tzimatsi siyakaa-winta-chari imakoryaa-minto-pirota-jyaari yasiyitaari Pawa.

10 Irootaki isiyakaa-wintakiri pairani Pawa imakoryaa-wintakiro yantawairi ithonka-kirora. Ari inkanta-jyaari inkarati makoryaa-siri-yitaa-tsini aririka onthonka-jyaari yantawairi.

11 Ontzima-tyiira añaasiko-winta-jyaaro ariitan-tajyaari tsika amakoryaa-siri-yitai, asiyayitaari = kari piyatha-yitain-chari pairani.

12 Tima owañaantani okatantzi iñaani Pawa, sintsinyaani okanta. Okimitaro osataa-minto-tsi thoimpi-pirota-tsiri apiminitiki, ti oshintakantyaa ontoshino-tonki-yitanti irojatzi inthompoi iipathan-tsiki. Iro mapirotzirori iñaani Pawa kimiwaitaka ontosirita-tyiimi, ari okanta oyotakaan-tantarori ipampithasiritaitari, ikowa-siritai-tziri aajatzi.

¹³ Tima inkarati iwitsika-yitakiri Pawa, tikatsira matironi imanapithatyaari airo iñaantari. Pawa iyota-kotairo maaroni antayitakiri, iriitaki aminako-yitaironi aajatzti.

Iriitaki Jesús anaakotziri Ompira-tasorintsi-pirori

¹⁴ Yoka Jesús Itomi Pawa, iriitaki anaapirota-kirori inkiti. Iriitaki ankimita-kaantyaa Impira-tasorintsi-pirori. Irootaki oisokirotan-tyaariri awintaa-siri awayitairi, ikimaitakai akantaki: “Nokimisantajiri Jesús.”

¹⁵ Tima yoka Jesús ikimitari Impira-tasorintsi-pirori, irootaki inisironka-yitan-tairi ontzimirkia pomirintsitzi-moyitaini. Tima pairani tzimawitaka irirori ikowa-siri-witakari, ari ikimita-kotajai arokaiti añaayitzirora awishimo-yitairi. Iro kantacha tira inkaaripirotaa-jata-painti kapichiini irirori.

¹⁶ Irootaki awintaan-tyaariri amamana-tairi Jesús, asiyakaan-tajiro ajatasitaa-tyiirimi tsika impinkatha-ritaji. Aritaki inisironka-yitai, ari inkawinthaa-yitai ankowityaa-siri-waiti-rika.

5

¹ Tima Pawa owakiriri pairani Impira-tasorintsi-pirori. Iriitaki kantako-winta-yitairini atziri-payi kaaripiro-siri-yitatsiri. Iriitaki pomiyitaironi yatsipita-kaani yasitakai-tariri Pawa.

² Tima atziri inaki yoka Impira-tasorintsitaari, otzimi-motziri irirori pomirintsitzi-moyitariri. Irootaki iyotantarori yamatsinka-wintari tzipina-siri-waiyita-tsiri atziri-payi ikaratzi

pokasitziriri, ikaratzi masontzi-siri-yitatsiri aajatzi.

³ Imatzitaro irirori ipomiwinta yatsipita-kaani inkini impyaakoi-tiniri ikaaripiro-siri-waitzi, yantziro irirori ikimita-piintziniri atziri-payi.

⁴ Tikatsi-tzimaita Impira-tasorintsitaari owasiwaita-chani apaniroini impira-tasorintsiti, Pawa owayitziriri, ikimitaakiri iwakiri pairani awaisatzitini Aarón.

⁵ Ari ikantakari aajatzi Saipatzii-totaari, ti iriira owasiwaita-chani apaniroini ikimitakotaari Impira-tasorintsitaari inkimosiriwintawitan-tyaari. Iriitaki Asitariri Pawa matakirori, ikantziri:

Notomi pinatzi awiroka,
Naakataki pirintanaja iroñaaka.

⁶ Ipoñaa ikantaki aajatzi:
Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,
Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

⁷ Tima pairani yatzirita-paintzi Saipatzii-totaari, iraaniintaka yamana-mana-tziiri Pawa, ikaaimatzi sintsiini yamaniri. Tzimataa-witacha Pawa isintsinka, ari onkantakimi yookakaa-wintiri airo iwamaan-taitari. Tima pinkathatasorintsitaniri inaki Saipatzii-totaari, ikimakiri Pawa ikowa-kota-kiriri.

⁸ Okantawitaka yoka Saipatzii-totaari iriiwitaka Itomi Pawa, ikimaatsita-painta. Arira iñiirori tsika okanta ikimisantaitzi.

⁹ Ikanta ithotyaa-kaitakiri yantziro, arira omatakari iwawisaako-siri-yitairi inkarati kimisantairini, irasi iwiro yawsakotai.

¹⁰ Ari okantakari, Pawa impira-tasorintsita-kaariri Saipatzii-totaari, ari okimitakaro tsika okanta impira-tasorintsita-kaakari pairani Melquisedec.

Ikinkithata-koitziro aririka awashaantiro awintaa-siritari

¹¹ Tzimatsi oshiki nokowawitari noyomitaimiri tsika ikanta-kota yoka. Iro kantacha os-hiki opomirintsitaka nomatimiro, tima kisosiri pikanta-yitaka, osamani onkantyaa pinkima-thatan-tyaarori.

¹² Tima aritaki osamanitakira, nosiyakaan-taki awirokataki yomitaan-tayita-naatsinimi. Iro kantacha ainiro pinintziro impaityaa yomitaayitimini awirokaiti, iroatzi yapiitaitimi itayitarori iyomitaan-taitziro iñaani Pawa. Okimi-waitakaro tsika ikantai-tziri aparoni ithotaai-tziri, tikira onkanti impaitiri kisoori owaritintsi.

¹³ Ari pikantakari awirokaiti, iriiwai-yitaki iinchaa-niki ithotai-tziri, tima tikira piñaanta-piinta-yityaaro piyotan-tyaarori kamiitha-sirita-kaanta-tsiri.

¹⁴ Iriima kimitakariri owayita-karori kisoori owaritintsi, iriiyatikira ikaratzi ñaanta-piinta-karori, ti ompomirintsitzi-motyaari iyotajiro kamiithata-tsiri aajatzi kaaripirota-tsiri.

6

¹ Ontzimatyii nojata-kairo noyomitaa-pirotimiro pasini tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Tira onkamiithati napii-napiitimiyo okaratzi piyotzi-yitakari awirokaiti. Tima

iyomitaai-takimiro iwashaantai-tziro kaari-pirori kaamani-sirita-kaanta-tsiri. Iyomitaai-takimiro aajatzi yawintaa-siritai-tanaari Pawa.

² Iyomitaai-takimiro aajatzi kiwaataantsi, aajatzi wasipatzii-totaantsi, aajatzi yañaakai-tairi kamayita-tsiri, impoña iwasankitaaitairi kaari-piro-siriri.

³ Irootakira ajatakaan-tyaarori pasiniyita-tsiri noyomitaimiri, inkamintha iriitaki Pawa sinitajironi.

⁴ Onkamintha airo aminaasi-waita pikimatha-yiwita-wakari, itasonka-winta-witai-takami, inampi-siri-witan-takami Tasorinkantsi,

⁵ piñaayi-witakaro okamiithatzi-motzimi iñaani Pawa, piñaayi-witakaro aajatzi isintsinka yoñaaronta-yitairi apaata.

⁶ Tima inkarati ñaayiwita-karori isintsinka, ipoñaa iwashaantairo ikimisanta-witakari, airora imataa-jatajiro impiya-siritai iwashaantan-tajyaarori iyaari-pironka. Okimiwaitakaro ijatakimi apiitaironi ipaika-kota-kaantairimi Itomi Pawa, okimiwaitakaro iriimi apiitaironi ithainkima-waitairimi tsika ipiyojiitaka atziri-payi.

⁷ Pisiyako-witakaro okantaranki aparoni owaantsi otsinka-pathatziri inkani, aririka impankitan-tajyaaro, iroorika shookayitaintsini pankirintsi pinaron-tsita-chari, iriira Pawa tasonka-winta-kiriri pankita-kirori.

⁸ Irooma iroorika yosiita-chanı oshookaki kitoochii, ipoñaa towarisi, tikatsira apantyaaroni, katsima-siri inkantyaa pankita-kirori, intaayii-tairo apaata.

9 Irooma awirokaiti, notakoyitaní, noyota-jaantzi airo pikimita-kotaro okaratzi nosiyakaawintakiri, tima noyojiitzi naaka pantanajiro kamiithari owakira iwawisaako-siritai-takimi.

10 Tima tampatzika-siri Pawa inatzi, airo yokawintaimiro pantayitakiri awirokaiti, pitakoyita-naari ikaratzi yasiyitaari Irirori, aikiro pijatakaa-tziiro pitakoyitari. *

11 Irootakira nokowako-yitajimiri, ari pinkanta-piinta-tyiiyaa piñaakan-tairo piriipirosiri-yitai, irojatzi omonkara-yitan-tajyaari okaratzi piyaako-winta-jiitari.

12 Irootaki airo pipira-siritan-tawaita awirokaiti, irootaki kamiithatatsi pinkimitakoyitaari ikaratzi oisokirotarori ikimisantanaji, ikaratzi akowinta-naarori. Tima iriitaki aayitaironi ikasiya-kaita-kiriri.

13 Tima pairani owakira Pawa ikasiya-kaantakariri awaisatzitini Abraham, tikatsira aparoni matironi impairyaa-jiniri iwairo Pawa iyotantyaari omapirotatayaa imonkara-wainiti. Apaniro ipairyaaaka iwairo Pawa,

14 ikantakiri Abraham:
Omapiro nontasonka-wintimi Naaka.

Naaka shikyaa-jirini pincharinita-jyaari.

15 Tira itharokyaawaitzi awaisatzitini Abraham, amatsinka iyaawintaka, ari okanta iñaantakarori ikasiya-kaita-kiriri.

16 Tima aririka ininta-piinti atziri-payi iyoti omapiro-rika omatyaa ikasiya-kaantziri, ipairyi-iro iwairo itzimi-rika anajiriri irirori, ari iyotaiti omapiro imonkara-wainitzi.

---

* **6:10** yasiyitaari = kitisiriri

17 Ari okimiwai-witakaro okaratzi yantakiri Pawa, ipairyaka Irirori iyotantai-tyaari omapiro omatyaa ikasiya-kaantakiri. Tikatsi kantironi impasinita-kairo okaratzi ikinkithasiritakari yantiri.

18 Ari okanta otziman-tanakari apiti kaari ikan-taitzi impasinita-kaitajiro. Iro omatantari ayotati inthaiya-nityaa Pawa, irootaki oimosirinka-siri-pirotairi arokaiti awintaa-siri-yitaari Irirori, ayotzi ari omonkaratajyaa ayaakoniintari. †

19 Iro ayaako-niintanka isiyakaa-wintai-tsiri aka okimitaro aparoni tinari ayiintaatzirori antaroiti pitotsi airo amaatanta. Ari okimitari ayaakoniintanka, ayiinta-siri-piro owayitai. Irootaki kantakaarori ankimita-kotan-tyaariri kyaatsiri itantotai-tantaro tonta-masita-tsiri.

20 Ari añaamampyaa-yitarori arokaiti kantatsi ankyayitaji anta okimitakaro tonta-masita-tsiri, aririka ayaampoirita-najiri Jesús isiyakaa-wintai-takiri kyaintsiri anta okimitakaro tonta-masita-tsiri. Tima iriitaki Jesús isiyakaa-wintakari pairani Melquisedec. Iriitaki Jesús Impira-tasorintsi-pirori iroñaaka, yasi iwairo irirori.

7

Impira-tasorintsinka Melquisedec

---

† **6:18** Tima tzimatsi apiti kanta-kota-chari aka kaari ikantaitzi impasinita-kaitairo. Iroka itarori: “Pawa ti inthaiya-nityaa, arikati omatakyaa okaratzi ikasiya-kaantakiri.” Iroka apitita-tsiri: “Tikatsi pasinita-kaajironi ipairyaka apaniroini iwairo Pawa, tima tikatsi anaakotirini irirori.”

¹ Tima yoka Melquisedec, iriitaki pinkathari-wintan-taintsi pairani Aapatyaawiniki, impiratasorintsiti inatzi Jinoki-satzi Pawa. Iriitaki omonthaa-waariri pairani awaisatzitini Abraham ipiyantaari yapirotakiri iwayiritari pasini pinkathariiti, iyomitaa-wajiri intasonka-wintantyaariri.

² Irijatzti ipaki pairani awaisatzitini Abraham owaararontsi okaratzi yaapithatan-takiri iwayirita. Tima yoka Melquisedec, tzimatsi siyakaa-winta-chari iwairo. Iroka itarori osiyakaa-wintari: “Pinkathari kamiithasiriri.” Iroka apitita-tsiri osiyakaa-wintari iwairo ipinkathari-wintan-tzira Aapatyaawiniki: “Pinkathari saikakaan-tatsiri kamiitha.” *

³ Ti iyotaitiro iwairo asitariri, ti iyotaiti aajatzi itzimi iwaisatzi-titanakari. Kimiwaitaka ti ontzimimi tsika ipoñaanaka tsika ithonkaka, ikimitakotakari Itomi Pawa, yasi iwiro irirori Impiratasorintsitaa-ritzi.

⁴ Ari aňiirori iriipirori inatzi Melquisedec. Tima yoka Abraham awaisatzitini arokaiti, iriitaki ipaki pairani okaratzi yaapithatziriri pinkathariiti iwayiri-yitakari.

⁵ Irootaki kimitakarori okaratzi yanta-piintayitakiri pairani ashininkani Leví-iti. Ipaitziri aparoni ikaratzi tzimi-motziriri ashininka ontzimi-rika onkarati 10, tima irootaki iyota-

---

* ^{7:2} Iroka okanta-kota ipakiriri pairani awaisatzitini Abraham yoka pinkathari Melquisedec. Aririka yaapithatiri iwayiritani Abraham onkarati 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec. Ari ikantakirori maaroni yaapithatan-takiri, ontzimi-rika 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec.

kotziri Ikantakaan-taitaniki onkarati yantayitiri Impira-tasorintsitaari. Irootaki yamijiitari tima irimirinkaiti icharinita-nakari aajatzi Abraham.

⁶ Iriima Melquisedec kaari ishininka Leví-iti, ti ayotaa-jati ipaita charinitariri. Iro kantacha yoka awaisatzitini Abraham, ikasiyakaapiroi-takiri pairani, iriita-jaantaki opakiriri Melquisedec aparoni karatatsiri 10 yaapithatan-takiri iwayirita. Ipoñaa yoka Melquisedec iyomitaa-naakiri intasonka-wintai-tantyaariri awaisatzitini Abraham.

⁷ Omapiro ikanta-piintaitzi: “Itzimi-rika tasonka-wintan-tatsiri, yanairira itasonka-wintziri.”

⁸ Itzimi-rika ipaitziri aparoni karatatsiri 10 aka kipatsiki, atziri inayitzi, kaamaniri. Iriima Melquisedec, kimiwaitaka añaanita-tsiri inakimi irirori.

⁹ Irojatzi yantakiri Leví-iti, ipasita-piintaitari. Tima kimiwaitaka iriitakimi pinakowintan-tatsinimi, irootaki yantakiri awaisatzitini Abraham,

¹⁰ yitanakaro ipinako-wintantaki pairani ipasitakari Melquisedec imonthaan-tawaariri ipiyaaro iwayirita. Tikira-mintha intzimaa-jati ashininkani Leví, aritaki ipinako-wintan-tzitaka awaisatzitini Abraham.

¹¹ Pairani ikaratzi Impira-tasorintsitaarita-tsiri, icharini-payi ashininkani Aarón inatzii, iriitaki ipaitziri “Leví-iti.” Ari okanta Ikantakaan-taitakiri. Iro kantacha yokaiti Impira-tasorintsitaari, ti imatiro iwamiithasiritanti. Ari imatakiromi, airotaya isankinata-

koitaimi pasini Impira-tasorintsitaari kimitaariri yoka Melquisedec, kaari icharinitari Aarón.

¹² Omapiro itzimaji pasini Impira-tasorintsitaari kaari icharinitari ashininkani Aarón. Irootaki ompasinitan-tajyaari Ikantakaan-taitsiri, omatantyaari intzimaji pasini Impira-tasorintsitaari.

¹³ Tima yoka iñaawintai-takiri kimitaariri Melquisedec, kaarira icharini-payi ashininkani Leví, pasini-mirinkaiti inatzii, ti intzimaa-jati aparoni ishininka impira-tasorintsitai-tyaari. †

¹⁴ Yoka kimitakariri Melquisedec, iriitaki Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, icharinitakari ashininkani Judá. Tima isankinariki pairani ashininkani Moisés, ti osinitaa-ntsiti impira-tasorintsitaa-riti icharini-yitari Judá.

¹⁵ Ari ayotako-pirotziro ontzimatyii impoki pasini Impira-tasorintsitaari kimityaarini Melquisedec.

¹⁶ Yoka pasini pokatsini, iinasityaa, ontzimi-motiri isintsinka, airo ikaamanitaji. Iriitaki anajiriri pasini-payi Impira-tasorintsitaari ikinkithata-koitakiri pairani Inintakaan-taitaniki, icharini-yitari Leví.

¹⁷ Tima iriitaki ikinkithata-kotai-tziri, ikan-taitizi:

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai, Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

¹⁸ Ari okantari, tima okaratzi Ikantakaan-tawitai-takari, otzimi iwashaantaitiri, ti amatiro awamiitha-siritanti, tzimatsi kowityaa-chari.

---

† 7:13 impira-tasorintsitai-tyaari = ikaratzi antawaita-tsiri anta pomitai-rontsiki

19 Tima tikatsi aparoni owamiitha-siriti Ikantakaan-taitani. Iro kantacha otzimaira pasini impoiitaarori, irootaki matakaa-yitaironi okaaki-sirita-jyaari Pawa, tima irootaki ayaakoniintiri.

20 Irootaki ikasiya-kaita-kairi Pawa, iriitaki pairyaincha iwairo iyotantai-tyaari omapiro omonkaratyaa.

21 Iriima pasini Impira-tasorintsitain-tsiri, tira impairyaa-wintyaari Pawa iwantai-takariri yokaiti. Pasini pairyaa-wintakiri, ikantakiri:

Iriitaki Pawa pairyii-wintzimiri, ti yoipithoka-nitiro iñaani.

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai, Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

22 Ari okanta, iriitaki Jesús oyotakaa-yitairori iroñaaka omapiro omonkaratajyaa okaratzi ikasiyakaan-taitari, irootaki anaakirori pasini itawita-nakarori pairani ikasiyakaan-taitziri.

23 Tima oshiki ikarawitaka pairani Ompira-tasorintsitaari. Tima ikama-piinta-yitaki yokaiti, ti onkanti ijatakairo yantayitirimi, ontzimatyi intzimi pasini impoiita-jyaarini.

24 Iriima Jesús, añaanita-tsiri inatzi irirori, irasi iwiro Impira-tasorintsiti.

25 Ari okanta, iriitakira Jesús wawisaako-siritairini inkarati okaaki-sirita-jyaarini Pawa, inkanta-kowinta-piinttairi.

26 Iriitakira Impira-tasorintsitaari akowityaa-witakari. Iroka ikanta irirori: Itasorintsi-siritzi, ikamiitha-siritzi, ikiti-siritzi, ti isaikimo-yitajiri kaari-piro-siriri, yanaa-pirotairo inkiti.

²⁷ Yoka Jesús ti inkimityaari Impira-tasorintsi-piro-witain-chari pairani. Tima aririka impomitiiri atziri-payi yatsipita-kaani, yitapiintaro irirori ikowa-kotziri Pawa impyaakota-wakiri ikaaripiro-siritzi. Iriima Jesús ithotyaakiro maa-roni, imonkaratakiro isinitaka pairani irirori inkimita-kotyaari yatsipita-kaitani.

²⁸ Ikaratzzi Impira-tasorintsita-kaayitziri Ikantakaan-taitani, atziri inayitzi, sipitasiriri, ikaamani-yitzi. Iriima Itomi-pirori Pawa pokaintsiri awisakira pairani oshiki osarintsi, iriitakira Impira-tasorintsita-kaani Pawa ipairyaa-wintakari pairani iwairo irirori. Iriitaki monkarata-jaanta-kirori kamiithaini, asi awajitaa-tyiiro.

8

Iriitaki Jesús kantako-wintan-taatsi owakiratan-taari antzi-motaantsi

¹ Iroka otzinkami-pirota-jaantari nokantakiri: Iriita-jaantakira Saipatzii-totaari impira-tasorintsi-wintairi, iriitaki saikaatsiri irako-piroriki Pinkathari-pirori, itsipataari ipinkathari-wintantai inkitiki.

² Okimiwaitaaro ari yantawaitimi tasorintsi-thaantiki, iro kantacha tira yantawaiti tasorintsi-thaantiki iwitsikakiri pairani atziri-payi, inkitiki yantawaitzi osaikira iwitsika-kaantajiri Pawa.

³ Tima inkarati Impira-tasorintsitain-tsiri pairani, tzimatsi yasitakaariri Pawa, ipomitziniri yatsipita-kaani. Ari ikimitakari aajatzzi Jesús Saipatzii-totaari, tzimatsi opaita yasitakaariri Pawa.

⁴ Iro kantacha, ti onkanta-wityaa Impiratasorintsitimi Jesús Saipatzii-totaari, isaikan-tawita-paintari kipatsiki, ti osinita-kaantiro Ikantakaan-taitani, tima ti ishininkai-tityaari irirori Leví.

⁵ Tima okaratzi yantziri yokaiti Impiratasorintsitaari osiyakaa-rontsi onayitaki, tzimatsi iñaakasiritaitakiri tsika onkantajya iroopirori anta inkitiki. Irootaki ikantai-takiriri pairani Moisés, tsika inkantyaa iwitsikiro tasorintsi-thaanti, ikantai-takiri:
Pinkimita-kaantiro piwitsikiro, tsika okanta iñaa-kasiritakaita-kimiro otzisiki.

⁶ Ari ikantaari Jesús Impira-tasorintsitaari inatzi, yanaa-kotairi Impira-tasorintsitaitari atziri. Tima Pawa iwakirataji pasini ikasiya-kaantaitani, iriitaki kasiyakaajaini Saipatzii-totaari inkantako-winta-yitai, irootaki anaatai-kirori okaratzi ikasiya-kaanta-witai-takari pairani, irootaki anaajirori itakarori ikasiya-kaantai-takiri.

⁷ Tima tzimatsi kowityain-chari itakarori ikasiya-kaantziri kaari imonkarataitzi, irootaki okowan-takari ontzimi pasini owakirari, impoiita-jyaaroni.

⁸ Iroka kowityain-chari, tima ikantaitaki:
Ikantzi Awinkathariti:
Paminiro onkarati awisatsini apaata,
Tzimatsi owakira nonkasiya-kaajiriri Judá-iti,
aritaki nomatajiro nasitakaa-jyaari maaroni Israel-iiti.

⁹ Airo okimitaaro nokasiya-kaakiri iwaisatzitini.
Tima pairani nokimita-kaantaari nakathata-tyiirimi,

Naaka jiwaitairiri nomisitowan-taariri Apitan-toniki.
 Ti imonkara-tzimaityaaro nokasiya-kaariri,
 Irootaki nowashaantan-tarori naamaako-wintari.
 Ari ikantaki iñaawaitaki Pinkathari.
¹⁰ Yapiitakiro iñaawaitaki, ikantzi:
 Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata incharinita-jyaari Israel:
 Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati yantayitairi.
 Onkimiwaityaaro nosankina-siritaa-tyiinirimi Nokanta-kaantani,
 Naaka inkimita-kaantai Iwawani,
 Iriiyitaki nasitajyaari Naaka.
¹¹ Ti onkowa-jaantajyaa iyomitaa-wakaawaitajyaa,
 Apatziro ikantayitairi ishininka: Piyosiri-pirotairi Awinkathariti.
 Tima maaroni iyotaitajina.
 Ari iyoyitajina iriipiroriiti aajatzi asinonkain-kariiti, maaroni.
¹² Oshiki naripirotajiri ikaarapiro-siri-yiwitaka,
 Ari nompyaakota-jiniri.
¹³ Tima ipaitai-takiro “Owakirari Ikasiya-kaantaitani,” ari iyotakoi-tzirori iroka itawitakarori, kimiwaitaka paisatorimi onatzi. Tima okaratzi paisatotain-tsiri, irootaintsi ompiyaa.

9

¹ Okanta iroka itakarori ikasiya-kaantaitani, irootaki ikantakaan-takiri Pawa iyomitaitanyaari tsika inkantaityaa impinka-thaitairi.

Ari oñaawintari Tasorintsi-taantzi tsika ipinkathai-tairi.

² Iroka Tasorintsi-thaanti, apinati okanta itantotai-takiro. Anta antaro-nakitzi tsika ikyaa-piintaitzi, ari iwaitakiri ootamintotsi, minkonchaa-niki, aajatzi tasorin-tsita-tsiri owaritintsi. Ari ipaitai-tzirori “Tasorintsi-naki.”

³ Irooma inthompointa, tsika ithata-sitai-takiro tonta-masiri, kiripi-naki okanta. Ari ipaitai-tzirori “Tasorintsi-naki-pirori”

⁴ Ari osaikiri itaanta-piintai-tarori kasankainkari, ari osaikiri aajatzi Tasorintsi-moko. Iriira ooro yaitzi iwitsikai-tziro iroka. Ari owakotari inthompointa kapichiini ikantaitziri “Ipaitama” iwitsika-nakita-sitai-takiro ooro. Ari iwaitakirori ikotzikiiri Aarón shookain-tsiri pairani, ari osaikitari aajatzi mapikota tsika osankinataka ikasiya-kaantaitani. *

⁵ Okanta jiñokiini otataroki Tasorintsi-moko, ari iwaitakiri iwitsikai-tziri isiyakaaro Maninkari, iri otsimankan-takaro isiwanki otatari Tasorintsi-moko. Irootaki ipaitai-tziri “Nisironka-mintotsi.” Iro kantacha airora nojata-kayiro noñaawintimiro tsika okantayita aparo-payi.

⁶ Aritaki iwitsikai-takiro maaroni iroka-payi. Oshiki yanta-piintakiri Impira-tasorintsitaari anta Tasorintsi-naki, ari yantayitzirori ipinkatha-tasorintsitantari.

⁷ Irooma inthompointa Tasorintsi-naki-piroriki, apatziro isinitai-tziri inkyii Impira-tasorintsi-pirori. Aparo-satzira ikyaa-piintzi

---

* ^{9:4} Ipaitama = maná

osarintsiki. Aririka inkyaaaki anta, yaanaki irirani ipiraitari intsikiryaan-tyaaro Nisironka-mintotsi. Ari onkantyaa inisironkatan-tyaariri Pawa, airo iwasankitaa-wintantari iyaari-pironka. Ari ikimitaa-yitziriri aajatzi atziri-payi kaaripiro-siri-yitatsiri okantaaro ti iyowai-matsitatyyii irirori.

⁸ Ari okanta, tzimatsi iyotakaa-yitairi Tasorinkantsi, iroka okanta: Pairani otziman-tawitari Tasorintsi-taantzi, ti onkanti inkyaaayiti atziri-payi anta Tasorintsi-naki-piroriki.

⁹ Iroka okanta-kota: Aparoni atziri amamat-sitziriri yatsipita-kaani yasitakai-yaariri Pawa, tira iro kantakai-yaarini impinkatha-siri-pirotan-tyaariri Pawa.

¹⁰ Apatziro intziyita-jyaaro owaritintsi, iraitsiri, inkiwaayita-piintajyaa. Iro imonkarataiti ikantakaan-taitakiri koñaayita-tsiri, irootaki imonkarataiti irojatzi iwakirata-kaanta-jyaarori Pawa ikasiya-kaantaitani.

¹¹ Ikanta ipokaki Saipatzii-totaari, iriitaki osiyawitariri Impira-tasorintsitaari. Titzimaita inkyii Tasorintsi-piro-nakiki, iwitsikani atziri-payi. Apatziro ikyiiri irirori inkitiki, tsika anintaajyaa apaata. Irootaki osiyakaa-pajiri Tasorintsi-naki-pirori, kaarira atziri witsikironi.

¹² Tima yoka Saipatzii-totaari ti inkimityaari Impira-tasorintsitaari atzirita-tsiri kyaamatsita-piinta-tsiri Tasorintsi-naki-piroriki yaanaki iriraani piratsi. Iriita-jaantaki sinitaincha iwa-maitiri isakota-paintiro iriraani, inkini iñiitajiro maaroni irasi iwiro yawisako-siri-yitai. †

---

† 9:12 piratsi = cabra, vaca

13 Osiyakaa-wintziro aririka oomikomyaari Pawa iriraani piratsi, aajatzi isamampoti, kimiwaitaka iro kitwathata-kairini atziri antakirori ipinkai-tziri.

14 Irooma iriraani Saipatzii-totaari, irootaki othotyaa-kirori pikiti-siritan-tayitaari. Tima inkimitara irirori tikatsi ompaityaa inkinakaa-sityaari, irijatzi sinitain-iwaitiri, ikantakaakari Tasorinkantsi. Iriitaki ashipithata-jimirori pipampitha-siritani kaari-pirori, tichari ma pantayitakiro kaamanita-kaanta-tsiri. Ontzimatyii pantayitairo okaratzi ininta-kayimiri Pawa, Añaanita-tsiri.

15 Iriitakira Saipatzii-totaari ityaankakiri Pawa inkanta-kowintairi atziri-payi, ari okanta iwakirata-kaantaarori ikasiya-kaantaitani. Iroka okanta-kota owakirari ikasiya-kaantaitani, ontzimatyii inkami aparoni, ari onkantyaayawisakotan-tajyaari piyathata-karori itarori ikasiya-kaantaitani. Aritaki iñiitairo ikasiya-kaakairo pairani añaanitaji. Iroka ikasiya-kaantaitani, iroowaitaki aparoni sankinarintsitsika oñaawintayita okaratzi yasitaitari, oñaawinta-yitziri aajatzi asiyita-jyaaroni aririka inkama-minthataki asitaaniri.

16 Iro kaari iyopirotai-tanta intzimi aayitironi okaratzi yasitakai-tantakari, intaini iyotaitzi aririka inkamaki asitaaniri.

17 Ainiro yañai asitaaniri, airo ipitaitziri ikasiya-kayi-tziniriri yasitajyaaro. Intani im-paitairi aririka inkamaki.

18 Ari okantari, yitantai-tanakarori itarori ikasiya-kaantaitani, tzimatsi ipaita kamaintsiri,

iriraani yitantai-tanakari.

¹⁹ Pairani ithonka-kiro Moisés iñaanata-kiniri atziri-payi Ikantakaantani, yaaki iriraani piratsi, intitaakiro nijaa, yaaki inchasin-poki, yankowiitaki kityonka-masita-tsiri, itsikiryaan-takaro sankinatain-chari, ari ikimitaa-kiriri aa-jatzi atziri-payi. ‡

²⁰ Ikantakiri:
Iroka iraantsi irootaki ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantakiri Pawa, irootaki ikantakaan-takiri.

²¹ Itsikiryaan-takaro aajatzi iraantsi anta Tasorintsi-thaantiki, ari ikimitaa-kirori okaratzi saikatsiri inthompointa.

²² Ari okanta, tima kimiwaitaka aririkami intsikiryaan-taityaaro iriraani piratsi, imonkarata-najiro Ikantakaan-taitziri, kimiwaitaka iroomi otiwathathan-tatsini. Tima airorika otzimi iraantsi, airo ipyaakotan-tairo Pawa kaari-pirori.

*Iriitaki Saipatzii-totaari matakirori
iwawisaako-siritantzi*

²³ Irootaki yatsipi-wintantari ipiraitari ipomitai-tziniri Pawa kimiwaitaka inkitiwatha-kaanta-tyaimi. Irootaki kimitakarori okaratzi awisain-tsiri inkitiki, ityaantakiri Pawa yatsipi-wintan-tyaa Saipatzii-totaari, inkiti-sirita-kaanta-yitairi. Irootaki anaakota-kirori yatsipi-wintan-tawitaka ipiraitari.

²⁴ Tima ti inkyii Saipatzii-totaari Tasorintsi-naki-piroriki iwitsika-matsitani atziri-payi. Irootaiki siyakaa-wintacha inkitiki tsika ikinaji

---

‡ 9:19 inchasin-poki = isopo

Saipatzii-totaari, inkantako-winta-yitai isaikira Pawa.

²⁵ Tima ti yapii-yapiita-paintiro Saipatzii-totaari ikami-motantzi. Ari opasinitziri yantziri Impira-tasorintsitaari kyaawita-piinta-chari aparo-satzi osarintsiki Tasorintsi-naki-piroriki. Ti iri asitaa-jaityaaroni irirani isakotaitziri.

²⁶ Arimi isiya-matsyaarimi Saipatzii-totaari ikaratzi Impira-tasorintsitaari, oshiki yapii-yapiitiromi inkamawintanti. Arimi yitanakyaaro inkimaatsi-wintan-tyaami owakira owitsikan-takari kipatsi. Aparo-satzi ikamawintanta-paintzi yatsipi-wintantyaa. Yasi iwanajiro yiitsinampaajiro kaari-pirori.

²⁷ Iroowaitaki ikantai-tziri: Maaroni atziri aparo-satzi okanta ikami, impoñia yamina-kotairi Pawa.

²⁸ Irootaki yantakiri Saipatzii-totaari, aparo-satzi ikamaki ikimaatsi-winta-kari oshiki kaari-piro-siriri. Iro kantacha aajatzi inkoñaatapaji apaata irirori, airo ikimaatsita-kayi-tawaari, iwawisaa-kotairi ikaratzi oyaakoniinta-kiriri.

10

¹ Irootaki Ikantakaan-taitani osiyakarori aamparintsi. Tima okanta aparoni aamparintsi ti ontzima-niti iwatha, intaini iyotaitzi tzimatsira ipaita asitaro yaampari. Ari okantari aajatzi Ikantakaan-taitani, oyomitaakai tzimatsi apaata kamiithataa-tsini. Tima ikantakaantani onatzii Pawa impomita-piintai-tiniri yatsipita-kaitani maaroni osarintsiki, iro kantacha tira owamiitha-piro-siritiri atziri-payi antayita-kirori.

² Arimi omapirotyaa owamiitha-siri-pirotanti, ikaratzi matayitakirori arimi iwashaanta-kiromi ikaaripiro-waitzi, tima aritaki oitisirita-kirimi, airo ajata-kayiromi okatsitzimo-siri-waitari yantayitakiro kaari-pirori.

³ Tira ari onkantyaa, iroora yanta-piinta-witakari awisayitzira osarintsi-payi, ipomita-piinta-yitziniri Pawa yatsipita-kaani, ipampitha-sirita-kotaro iyaari-piro-sirinka.

⁴ Tima iwamaawita-piintari ipira-payi ikapathain-kata-kairi, ti anthotyaaajiro ampyaako-pirotiro iyaari-pironka atziri. *

⁵ Irooma ipokaki-ranki Saipatzii-totaari aka kipatsiki, ikantakiri Pawa:

Ti pinintairo awiroka yamai-matsitaimi yatsipita-kaitani aajatzi yasitakai-tamiri.

Iro pikowa-pirotairi nonkimisantajimi, pikanta-kakaaro ontzimi-motajina nowatha.

⁶ Tira apatziro onimotimi ipomitai-tzimiru ipiraitani, yasitakai-tamiri okantakaan-tziro iyaari-piro-sirinka yokaiti.

⁷ Nonkanti Naaka:

Pawá, nopolaki naaka nantairo okaratzi pininta-kaakinari awiroka,

Tima isankinata-koitakina pairani.

⁸ Pinkinkithasiritiro ikantaitaki aka:

Ti pininta-matsitairo yamaitajimi yatsipita-kaitani aajatzi yasitakai-tamiri.

Ti onimotimi ipomitai-tzimiru ipiraitani, yasitakai-tamiri okantakaan-tziro iyaari-piro-sirinka.

---

* **10:4** ipira-payi = toros, cabríos

Iro kantacha, ḡkaarima ikantakaan-taitziri iroka?

⁹ Intsityaa pinkinkithasiritiro pasini ikantai-takiri:

Nopokaki naaka nantajiro okaratzi pininta-kaakinari awiroka,

Iroka apiitain-chari ikantai-takiri, impoyiitaro itanakarori pairani.

¹⁰ Tima inintaki Pawa yoiti-siri-yitai arokaiti. Aritaki imatakiro ityaankan-takariri Saipatzii-totaari Jesús isinitakiro iwatha yatsipita-kowintan-tajyaa, inkamawinta-paintiri maaroni atziri-payi.

¹¹ Pairani, maaroni Impira-tasorintsitaari yaminiri Pawa yasitakaariri, yapii-yapiitziro kitaitiriki ipomitziniri yatsipita-kaani. Titzimaita imatiro iwashaanta-pirota-kaantiro kaari-pirori.

¹² Irooma Saipatzii-totaari, aparo-satzi isinitaka yatsipityaaro iyaari-pironka atziri-payi, ipoñaa isaikai irako-piroriki Pawa itsipataari ipinkathari-wintantzi,

¹³ ari isaiki iyaawinta irojatzi yiitsinampaantajyaariri iroopirori iikisanaintani ikimitakaantari imakoryaa-kitzi-minto. †

¹⁴ Irootakira yantanta-karori aparo-satzi ikamawintan-takiro iyaari-pironka atziri-payi, yasi iwairo yoiti-siri-piro-yitairi.

¹⁵ Ari ikantakari Tasorinkantsi iyotakaakai omapirotatayaa. Tima iriitaki itakaro isankinata-kaantaki:

¹⁶ Tima iñaawaitaki Pinkathari, ikantzi: Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata:

---

† **10:13** makoryaa-kitzitaantsi

Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati
yantayitairi

Onkimiwaityaaro nosankina-siritaa-tyiinirim
Nokanta-kaantani.

Nokinkithasirita-kaakiri.

¹⁷ Aikiro ikantatzii:

Ari nompyaakota-jiniri ipiyathataka, yantayi-
takiro kaari-pirori.

¹⁸ Tima impyaakotan-tajiro Pawa ikaaripiro-
siritaitzi, ti onkowa-jaantajyaa yasita-kayi-tyaari
Pawa ikaaripiroitaki.

¹⁹ Irootaki iyikiiti, tima kaphathainka ikan-
taka Jesús Saipatzii-totaari iwamaan-taita-kariri,
awintaa-siri antsipa-sirita-jyaari Pawa, onkimi-
waityaaro ankyaatyiimi Tasorintsi-naki-piroriki.

²⁰ Tima yatziritakira Saipatzii-totaari, irootaki
okantan-taari ankyaatjaji inkitiki, siyakaa-
winta-chari ankyaatyiimi ithatai-takiro tonta-
masita-tsiri Tasorintsi-naki-piroriki. Aroka
omapoka-yitaarori iroka kaari imataitzi pairani,
irootaki anaanita-kaantaa-tsiri.

²¹ Ikimitaari iroñaaka Saipatzii-totaari iriimi
Impira-tasorintsi-piro-wintainiri akaratzi yasiyi-
taira Pawa.

²² Ari okanta. Iriipirori ankantajyaa
antsipa-sirita-jyaari Pawa, omapiro ankantyaa
awintyaari. Kitisiri ikantakaa-yitai, airo
akinkisiryaa-koyitaaro kaari-pirori. Ankimita-
kaantyaa inkiwan-tatyairomi nijaa kitijaari.

²³ Kiso iwanakiro awintaa-siritaari,
ikimaitakai akantaki: “Noyaako-niintani inatzi
Saipatzii-totaari.” Tima yoka kasiyakaa-kairori,
kiso iwakai irirori.

²⁴ Ontzimatyii ankinkisiryaa-kotajiro tsika onkantyaa awintha-sirita-kaantyaariri pasini intakotantyaa, yantayitairo kamiithari.

²⁵ Airo awashaantziro apatota-piintyaa, tima tzimayitatsi owashaanta-yitakirori. Ontzimatyii awintha-sirita-kaiyaari akarajiitzi. Aikiro ajatatyii antanajiro ayotajira aritaki impiyi Saipatzii-totaari. ‡

Ikamantai-tzirori antzirori inintakaa-nikiini kaari-pirori

²⁶ Aritaki ayotajiro iroopirota-tsiri, aririka akantaka-nakyaaro awashaanta-nakiro, impoña ajata-kayiro antayitiro kaari-pirori, tikatsi pasini atsipita-kowinta-jaini akaarapiro-yitaki.

²⁷ ikamantai-tatyai antharowa-siriti iwasaankitaitajai, tima yapirotairi Pawa intaayitairi ikaratzi kisanainta-kiriri.

²⁸ Pairani, intzimi-rika piyathata-kyaroni Ikantakaantani Moisés, ti inisironkai-tyaari, iwa-maitziri ikaratzi-rika mawa kanta-kotirini. Ari iwamaitakiri aajatzi inkarati-rika apiti kanta-kotirini.

²⁹ ¿Tima omapirota-tyiiyaa iwasaankitaitiri maninta-kirori yantzi-mota-kairi Itomi Pawa? Tima okimiwaitakaro yaatzika-siwaitaitaro kaari apantaro, imaninta-siwaitakaro ikapathainkataki ikamawintantaki. Ari ithainka-sirita-kirori yantzi-motan-tziri Pawa ikasiya-kaawitari yoiti-siritairi. Ikawiya-waitakiri Tasorinkantsi kaminthaaniri.

³⁰ Irooma arokaiti ayotziri kantain-tsiri:
Naakataki wasankitaan-tatsini,

---

‡ **10:25** impiyi = Iitaitiriti Pinkathari

Naaka kisakowintan-tachari.
 Irootaki ikantakiri Pawa. Ikantaitzi aajatzi:
 Iwasankitaa-yitziri Pawa ikaratzi yasitaari
 irirori.

³¹ Kimitaka oshikimi intharowa-siritai-takimi
 iyomitaitajai iriita-jaantaki owasankitaan-
 taatsini Añaanita-tsiri Pawa!

³² Pinkinkisiryaa-kotyaa. Tima awiroka-
 yitaki pairani kimsanta-naintsiri, kimiwait-
 aka pinkitainkata-kotaa-tyiimi. Piñaawitakaro
 ikimaatsita-kaitakami, iro kantacha tikatsi shi-
 watimini.

³³ Piñaayitakiro aajatzi ikisaitzimi, iwatsinaai-
 tzimi tsika ipiyota-jiita. Poimosirinka-yitakari
 awishimo-yitziri okaratzi piñaakiri awiroka.

³⁴ Poimosirinka-yitakari ikaratzi yasitako-
 yiitakiri, piñaayitakiro aajatzi yaapithai-
 takimiro tzimimo-yitzimiri. Iro kantacha aikiro
 pijatatzii piwintha-siritanaka, tima piyojiti
 onkarati piñiiri apaata, oshiki okamiitha-pirotsi,
 asi owairo.

³⁵ Irootaki airo piwashaantantaro okaratzi
 pawintaa-naari, tima antaroiti impinai-taimi
 apaata.

³⁶ Amawi pinkantyaa pantayita-najiro
 inintakaa-yitzimiri Pawa, ari onkantyaa
 piñaanta-jyaarori ikasiya-kaakimiri.

³⁷ Ikantzi Pawa:
 Airo osamanitzi yariitan-tyaari okaakitzi-
 matain-tsiri,

Airo osamani inkantyaa.

³⁸ Tampatzika-siri inatzii awintaa-siritaari, ari-
 taki iñaajiro yañaanta-jyaaro.

Irooma aririka impiya-siritai, airo inimota-kaanaro.

³⁹ Irooma arokaiti, ti ankimityaari ikaratzi piyasirita-chari, iriitaki yapirotajiri. Awintyaari arokaiti, aritaki añaakiro añaasiri-yitai.

11

Awintaa-sirin-kantsi

¹ Iroka okanta-kota awintaa-sirin-kantsi. Okimitatyaa aririka inkanta-siritaiti: "Aritaki omatakyaa noyaako-niintani." Iyosiryaaki aritaki omatakyaa inintziri, onkanta-witakyaa tikira iñiilo.

² Iro yawintaa-sirinka awaisatzitini onimota-kaajiriri Pawa.

³ Iro yawintaa-sirinka kantakaarori amatantarori akimathatajiro tsika okantaka iwitsikan-takarori Pawa kipatsi. Tima apatziro iñaawaitaki, matanaka owitsika. Ari opoñaanakari owitsikanaka iñiitajiri iroñaaka kaari koñaata-tsini pairani.

⁴ Iro yawintaa-sirinka Abel kantakaari yasitakaakari Pawa yatsipita-kaani, anaanakiro irasi Caín yasitakaa-witakariri Pawa. Iro ookimotakari yasitakaariri Abel. Ari ikantanaki Pawa: "Kamiitha-siri inatzi Abel." Okantawitaka ikamaki Abel, ainiro akima-kota-piintziri kimiwaita-jaantaka irojatzi yañaimi irirori, irootaki kantakaarori ikimisantaki.

⁵ Iro yawintaa-sirinka Enoc kantakaari yaantai-taariri, ti iñaajiro inkami. Ti iñiitairi, tima inkitiki yaajiri Pawa. Pairani ainiro

isaiki kipatsiki, ikantakiri Pawa: “Awirokara onimotakaa-pirota-kinari.”

⁶ Tima kaari tzimatsini yawintaa-sirinka, tira onimotiri Pawa. Aririka inintaiti iyopiroitairi Pawa, ontzimatyii inkimisantai, inkanti: “Omapirotatyaa itzimi Pawa.” Inkanti aajatzti: “Ari imatakaa-yitajiri Pawa kowapirota-tsini iyotajiri.”

⁷ Iro yawintaa-sirinka Noé kantakaari iwitsikan-takarori antaroiti amaatako-mintotsi iwawisaa-kotan-taariri ishininkaiti irirori. Iripiro impinkatha-tasorintsita-niti irirori. Tima Pawa kamantakiri onkarati awisatsini kaari iñiitzi pairani. Iro kowapirota-chari iwasankitaaitairi osaawi-satziiti. Tima yawintaanakari Noé yoka Pawa, irootaki ikantan-takariri Pawa: “Tampatzika-siriri ikanta Noé.”

⁸ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori imikmisantan-takariri Pawa ikantakiri pairani isitowi inampiki ijatiro pasini nampitsi ikasiyakaakiriri. Irootaki imatakiri Abraham, jataki, okantawitaka ti iñiiro tsika ijatinta.

⁹ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori imatanta-karori inampitaro kipatsiki ti intzimapaji ishininka anta. Ari isaikakiri iwanko-shitatari misinantsi. Ari ikimitaakari Isaac, Jacob, tima irijatzi ikasiyakaakiriri.

¹⁰ Iro imatanta-karori Abraham inampitaro, tima iyotzi ari yañaanitaji inkitiki. Kimiwaitaka iriitaki ñaasiritakirori nampitsi ikinkithasiritakari Pawa, irootaki iwitsikairi-ranki.

¹¹ omatzita-taikaro iroori Sara, otzimanitaji okantakaaro awintaa-sirinka. Aritaki antaro-

kona-witaka, karawita-paaka otzimanintantyaari. Iro kantacha, omatajiro otzimanitaji, tima awintaa-sirita-nakari Pawa aritaki imatakiniro ikasiya-kaakirori.

¹² Ari ikantakari oimi Sara, ayimawitakari yantari-konataki, itzima-kaajiro iina, ari okanta ishikitan-taari icharini-yitari, ikimitaari ishikitzi impokiro, ikimitaaro impaniki oshikitzi nijaa-thapyaaki. Omapiro ishiki-pirotai, tikatsi matironi iyotajiri ikaratz i shikitzi.

¹³ Maaroni yokaiti akinkithata-kotziri, ikamako-yitakiro yawintaa-sirinka, ti iñiilo okaratzi ikasiya-kaita-kiriri. Intaini iñaasiri-yitanakiro. Intaina okantaka inkiti ikowasiritakiri inampita-jyaaro. Irootaki ikantaitantari: “Asaika-winthata-sita kipatsiki, kaari anampi, akimita-kowitzakari kaari tzimatsini ishininkaiti.”

¹⁴ Tima ikinkitha-waita-kotakiro awisain-tsiri, ari ayopirotziri omapiro yamina-minaitzi pasini nampitsi tsika inampi-piota-jyaaro kamiitha.

¹⁵ Iroomi inkinkithata-koti impiyayitaimi inampiitiki tsika ipoñaayitakaro pairani, aritaki imatakiro impiyayitaimi.

¹⁶ Tima tzimatsi pasini ininta-pirotakiri, anaapirotzirori iroka, anta inkitiki inintziro. Irootaki iwitsika-kiniriri Pawa yasiiti yokaiti, tima ti impasiki-takowintiri ikanta-piintakiri “Nowawaní.”

¹⁷ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori yasitakaan-tyaariri Pawa yapintziti itomi, yoka Isaac. Tima iñaanta-tyaaro Pawa yawintaa-sirinka Abraham. Iroowitain-chami yapintzi-

ryiirimi itomi,

¹⁸ okantawitaka ikantakiri Pawa:

Yoka Isaac iriitaki piñaanta-jyaari intzimaji os-hiki pincharinityaari.

¹⁹ Tima yawintaa-siritakari Abraham yoka Pawa, iyotzi aritaki iwañaajiri kamatsiri. Irootaki yoipyaaan-taariri Pawa itomi Isaac, tima iriitaki osiyakaa-wintakiro yañaaaitai.

²⁰ Iro yawintaa-sirinka Isaac kantakaarori iyomitaanta-kariri intasonka-wintanti Jacob aajatzi Esaú, iro siyakaa-wintacha onkarati awisayita-tsini apaata.

²¹ Iro yawintaa-sirinka Jacob kantakaarori iyomitaanta-kariri intasonka-wintaitiri apitiranki itomi José, tima iwisyryaa-winta-jyaari irirori Pawa ikotzi-poro-kitan-takari ikami-mataki.

²² Iro yawintaa-sirinka José kantakaari ikantan-tanakari ikami-mataki, ikantzi: “Aririka isitowayitaji Apitantoniki ashininka-payi Israel-iiti, yaminaji tsika inampita-jyaaro.” Ikantaki aajatzi: “Ontzimatyii yaitanajiro apaata notonkiporoki.”

²³ Iro yawintaa-sirinka asitariri Moisés kantakaari imananta-kariri yiinchaa-niti owakira itzimapaaki, irojatzi itzima-kotan-takari mawa kasiri. Tima kamiithaa-niki ikantaka iinchaa-niki. Ti intharowan-tyaari impiyathathyaro okaratzi ikantakaan-takiri pinkathari.

²⁴ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaari kaari inintanta incharinityaari pinkathari Faraón, okantawitaka iro irisinto pinkathari oimotan-takiri.

²⁵ iro inintaki intsipatyaaari atziri-payi yasitari Pawa, ari itsipatakari ishininkapayi iwasankitaa-waitai-tziri, ti inintaa-jatiro yanintaa-waityaaro kapichiini iniwita-siyitari irirori.

²⁶ Tima iyotaki Moisés iro kowapirotacha inkimaatsi-waityaa irirori inkimita-jyaara apaata Saipatzii-totaari, iro anairori oshikitzimotziri iwaararo Apitantoni-satzi. Iro iñaasiritakiri impinai-tairiri apaata.

²⁷ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaari isiyantakari Apitantoniki. Tira iro isiyantakari itharowan-tatyaaari pinkathari iwasankitairi, yiriapiro-winta-tziiro onkarati yantakairiri Pawa, okimiwaitakaro iñaaporota-tyiirmi Pawa kaari koñaanita-tsini.

²⁸ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaarori imonkaratziro ikantakaan-taitakiro Anankoryaantsi, itsikiryaa-takaro iraantsi airo iwamaantari Maninkari apirotaniri itarori ishininka-payi Israel-iiti.

²⁹ Iro awintaa-sirin-kantsi kantakaarori imontyii-tanta-karori Inkaari Kityonkaari, yanijiitaki opiryaa-pathatanaki. Irooma imawita-paakaro Apitantoni-satzi, piinkajiitaki.

³⁰ Iro awintaa-sirin-kantsi kantakaarori imatanta-karori iiishonkashokanwintaro Kasiryaari okaratzi 7 kitaitiri, irojatzi iñaantatkarori oporoka-thapitaki nampitsi.

³¹ Iro awintaa-sirinka Rahab kantakaarori aakamiithatan-takariri owayiriiti amina-rontachari, ari okanta ti ontsipatan-tyaari piyathariiti yapiro-takiri. Okantawitaka iroka Rahab may-impiro onawitaka.

³² ¿Nonkinkithata-kotirima pasini-payi? Airo nothotyaa-kotziri. Yoka ikarajiitzi: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, aajatzi Kamantan-tzinkariiti.

³³ Iro yawintaa-sirinka yokaiti kantakaa-yitaari okanta: Itzimantari iiitsinampaa-yitairiri pinkathariiti, pasini tampatzikatan-tatsiri, pasini ñaayitairori ikasiya-kaita-kiriri, pasini yookawitai-takari imoroki kashikari, ti yatsikiri,

³⁴ pasini yookawitaitaka paamariki ti intaaiyaa, pasini yamathaataitaka iwathai-tirimí, pasini isintsita-kayitai, pasini ñaapirotaacha iwayirita, pasini imisiya-yitaki owayiriiti poñaachari pasini nampitsi.

³⁵ Tzimatsi kooya ñaayitairiri oshininkaiti yañaayitaji ikamawita. Iro kantacha tzimatsi pasini kamimayitain-tsiri ipasawaitai-takiri, ti iwashaanta-nakiro yawintaa-sirinka yapakaantaityaarimi. Oyaaniinta ikanta yañaa-piro-yitaji apaata, airo okimitaaro añaawitara iroñaaka.

³⁶ Tzimatsi itzimi ithainka-waitai-tziri ipoñaa ipasawaitai-takiri, pasini yoosotai-takiri ipoñaa yasita-kotai-takiri.

³⁷ Tzimatsi ipichii-takiri, pasini itankai-takiri, pasini isataitakiri. Tzimatsi pasini aniinii-waita-tsiri apatziro ikithaa-matsitakari misinantsi-masi, pasini kowityaa-piro-waini ikantaka, pasini oshiki yamina-minai-takiri, pasini ikimaatsita-kaitakari.*

³⁸ Pasini ikinawai-yitaki otzisi-masiki, ot-sisiki, pasini inampiyitakaro omoro-naki. Tima

* ^{11:37} misinantsi-masi = imisina oisha aajatzi cabra.

iriiyitaki apanta-pirotariri yokaiti yanaanakiri pasini-payi osaawi-satziiti, airo okantaa-jatzi amonkaratan-tyaari yokaiti.

³⁹ Iro yawintaa-sirinka yokaiti kantakaarori okanta Pawa iwisiryaa-wintan-taariri, okantawita tikira iñaayitairo ikasiya-kaayitakiriri.

⁴⁰ Tima iñaasiritakiro Pawa anairori: Inintakairo arokaiti antsipa-yitajyaari yokaiti, inkawiitha-sirita-kaayitai maaroni.

12

Kimpoyaa awanajiri Jesús

¹ Irootakira añaasintsi-yitan-tyaari arokaiti, onkimiwaityaaro anakotan-tatyiimi, ankimitakaantiro aajatzi yaminako-yitaimi tsika ipiyojita matakirori yawintaa-siritaka amatako-yitairi arokaiti. Tima amatantyaarori asiyi sintsii, ookanajiro aithaari amatsinka-kairi asiyi. Iro siyakaa-winta-chari ookiro aithaari aririka ookanejiro akaaripiro-siri-waitzi. Ari añiirori aakowintyaaro asiya-piintaji.

² Ikimita siyachari ikamaitaro yaminiro tsika yariityaa, ari ankimita-najyaari arokaiti, kamaini awanairi Jesús awintaa-siritakaa-kayiri. Tima iriitaki thotyaa-kaironi awintaa-siritani. Iriitaki ankimita-kotajyaa, tima iñaasiritakiro pairani irirori yanintaajyaa. Irootaki yamawitakiri ipaikako-witai-takari, ti onkantzi-motyaari impasiki-wintyaa ikamawitapainta. Tima saikaji iroñaaka irako-piroriki Pawa ipinkathari-wintantai.

³ Aririka ankinkithasirita-kotiri Jesús tsika ikanta ikisa-sitan-takarori irirori ikisa-niinta-waitakiri kaari-piro-siriri, irootaki kimosiriwinta-sirita-kaini arokaiti ankisa-sitan-tyaarori, airo okantzi-moniinta-siwaitai.

⁴ Piñaa-sintsita-piintakaro awirokaiti kaari-pirori piwashaantairomi, iro kantacha tikira piñiiro intsitokaitimi.

⁵ Aamaa pipyaakotakiro isintsi-thatan-tamiro Pawa sankinarintsi, ikimita-kaantami awirokami itomiiiti, ikantzimi:

¡Notomí! Airo pimanintziro aririka iwasanki-taimi Piwinkathariti.

Airo okantzimo-niinta-waitami aririka isintsi-thatimi.

⁶ Tima iriitaki itakotani Pinkathari iñaanta-piintakari,

Maaroni ikimita-kaantaari itomi, iwasankitairi.

⁷ Onkarati awishimo-yitimiri iroñaaka pinkimita-kaantiro Awinkathariti ñaanta-siritamiri. Tima inkimita-kaanta-jyaami Pawa awiroka itomi. ¿Tima iwasankitaa-piintziri itomi asitaa-nita-chari?

⁸ Ontzimatyii iwasankitai maaroni Pawa. Tirika piñaajiro awiroka, kimitaka tikira itomi-pirotami Pawa, otomi mayimpiro pinatzii.

⁹ Okimitara itzimi koñaaroini asitairi, iwasankitai, apinkathatziri irirori. ¿Airoma apinkathapirotajiri Asitairi kaari koñaatatsi omatantyaari añaasiri-yitai?

¹⁰ Tima inkarati asitairi koñaaroini kapichiini iwasankitaa-yiyitai tsika okantzi-motari irirori. Iriima Pawa iwasankitaa-yitaji irirori ari

onkantyaa inkamiitha-sirita-kaantairi, inkiti-siritakai aajatzi ikimitara irirori.

11 Tima ti onimo-siri-yitai iwasankitaaminthaitai-rika, oshiki onkantzimo-niintasiri-waitai. Iro kantacha apaata, ikaratzi kaari manintironi iwasankitaatziri, aririka inkamiitha-siri-yitai, aritaki iñaajiro isaikaji kamiitha.

Aparaata-kirori inisironka Pawa

12 Irootakira piñaa-sintsitan-tyaari pinkimityaari ñaanta-piinta-karori isiya, iñaasintsita okantawitaka isipita-shimpa-witaka, ari ikimitairori aajatzi isipita-yirito-witaka, iñaasintsita.

13 Pinkimi-yitajaari awirokaiti siyapiintachari okamiithawokitz kaari ñiironi inkithoki isipita-kitzitaki. Ontzimatyii intikatsi-kitziti.

14 Tima aakamiitha pinkanta-wakaa-najyaa, piñaa-sintsityaa pinkiti-siriti. Tima airorika pimayitairo, airora piñiiri Awinkathariti.

15 Paamawintyaari inkarati aparata-kirori ikaminthaa-witaari Pawa. Paamawintyaari oitzinampa-siritan-taniri, yoitzipinairi = kari ikaratzi kimisanta-yitatsiri, inkimita-kota-kyapro kipisita-tsiri inchasi piyanta-tsiri.

16 Paamawintyaari ñaathawaita-sitaniri. Paamawintyaari thainka-tasorintsitaniri kimityaarini pairani Esaú. Tima antaro ayimatakiri itashi, intita-pirotaki iyaa, ari iyomparitakaro iwariti iririntzi, ipakiri ikasiyakaawitai-takariri irirori itawitakarora itzimi.

17 Tima piyotzi awirokaiti yantakiro Esaú kantachari, oshiki inintawitaja iñiromi intasonka-wintaitiri, antaroiti iraa-kotakaro. Iro kan-

tacha ti iñaatzimaita-jyaaro tsika inkinkaaajiro iwasiñaan-tajyaarori ikinakaa-sitakari.

18 Tima ti pinkimityaari awirokaiti aakirori pairani Ikantakaan-taitani. Ijajiitaki irirori otzisiki otzimi koñaata-tsiri. Tima oshiki otaantzi, tsitiniki okantaka, ooriinkataki, antaroiti otampyaatagi.

19 Ikimakiro ityootaitzi. Ikimaki aajatzi antaroiti iñaawaitaitzi, ari itharowa-jiitanaki, oshiki yamanajii-witaka airo ikimantari ñaawaitain-tsiri.

20 Tima oshiki itharowan-takaro okaratzi ikantakaan-taitakiri, ikantaitzi:

Airo pikinawaitzi aka otzisiki. Airo onkantaa-jatzi pinkina-kaayitiri kapichiini pipirayitari anta. Aririka inkinitaki kapichiini anta, ontzima-tyiira ishimyii-tanta-kyaari mapi, ontzima-tyiira inkintaitiri.

21 Omapiro okowiinkatzi ikantzi Moisés:

Antaroiti notharowan-takaro, piyonkawait-akana.

22 Tira pinkimityaari awirokaiti ikaratzi ñaakirori, awirokaiti osiyakariri ikaratzi jataintsi otzisiki Kisakowintoniki, saikatsiri Aapatyaawiniki. Iro siyakaa-winta-chari pijayitaji inkitiki tsika isaiki Pawa Añaanita-tsiri. Tima aritaki pintsipata-jyaari awirokaiti ipiyotapaja Maninkariiti.

23 Pinkaratairi ikaratzi piyotain-chari anta itsipataari itarori Itomi Pawa, tima iriiyitaki sankinata-kotain-chari isaikayitai inkitiki. Pintsipata-jyaari Pawa aminako-yitairini

yantayitakiri maaroni atziri-payi. Pintsipata-jyaari isiri-payi kimisantzin-kariiti ithotyaa-kaitakiri ikamiitha-sirita-kaitziri.

²⁴ Pintsipata-jyaari awirokaiti Jesús, kantako-wintairi otzimajira owakirari kasiyakaantsi, kapathain-kawitairi ikama-winta-yitakai. Tima iroka iriraani Jesús kimiwaitakami oñaawaita-tyiimi, anaanakiro oñaawaitaki pairani iriraani Abel.*

²⁵ Paamaiyaa paparatziri = kari Pawa aririka iñaana-siritimi. Tima pairani ikaratzi kimawita-kariri Pawa iñaawaitzi aka kipatsiki, iwasankitaakiri imanintakiro okaratzi ikantziriri. Aroka imapirotaiti iwasankitaitai, aririka ampiya-siritaki akimayi-witakari iñaana-siritakai inkiti-satzi.

²⁶ Pairani aririka iñaawaiti Pawa, intziñaa-kaaro kipatsi. Irooma iroñaaka, tzimatsi okaratzi ikasiya-kaakairi, ikantzi:

Ari napiitajiro nonikakaajiro, tira apatziro kipatsi, omatzitajyaa inkiti aajatzi.

²⁷ Tzimatsi opaita siyakaa-winta-chari ikantziri: “Ari napiitajiro.” Iroora siyakaa-wintacha aririka intikairo okaratzi iwitsika-yitakiri, yapirotairo iwitsikani kaari initatsi, apatziro osaikayitai initatsiri.

²⁸ Irooma arokaiti, impinkathari-winta-yitai tsika initapai. Irootaki ampaasoonkitan-tyaariri

---

* ^{12:24} Pairani iwan-takariri Caín iririntzi, Abel, ikantaki Pawa: “Kimiwaitaka onkaima-tyiimi iriraani Abel yamina-minatzi inkisawintai-tyaari Abel.” Ari opoñaari ikantaitzi kimiwaitaka oñaawaita-tyiimi iraantsi. Irooma oñaawaitzi iraani irirori Saipatzii-totaari, tira ininti inkisawintai-tyaari, inintzi ompyaakotan-tajiro kaari-pirori.

Pawa, pinkatha awairi, antawaitainiri.
 29 Tima yoka Pawa iriitaki kimitakariri paamari thonkan-tatsiri ipomitantzzi.

13

Yantanajiri kimisanta-tsiri

¹ Ontzimatyii pintakota-piinta-wakaiyaa.

² Airo piwashaantziro poimaanti piwankoki. Tima tzimatsi antakirori, tikatsi kamantirini irira Maninkariiti yoimaaki iwankoki.

³ Airo pipyaakotziro pinisironkatyaari pikaratzi pikimisanta-yitai yasitakoi-tziri. Pinkimita-kaantiro aririkami pinkaratiri yasita-kotaitimi. Ari pinkimitairiri ikaratzi iwatsinaa-waitaitzi, paamaako-winta-jyaari, pinkinkithasirityaa tsika pinkantyaa awirokami yasitakoitimi.

⁴ Pinkinata-jyaari pitsipatari, airo pimanakaawaita-sitanta. Tima iwasankitairi Pawa mayimpita-tsiri.

⁵ Airo ayimawaitzimi pishikyiilo piwaararo. Onimotimi piñiilo tzimi-motzimirri. Tima iriitaki Pawa opayitimironi kowityii-motamiri, iroka ikantaki:

Airo nookimi.

Airo nowapintaimi.

⁶ Irootaki awintaa-siritan-tyaariri arokaiti, ankanta-yitaji:

Iriitaki Pawa kaminthainani.
 Tikatsi nontharowantyaa.

¿Tzikama inkantajina atziri?

⁷ Pinkinkithasirita-kotiri jiwata-kayimirri pikimisanta-yitai, kamanta-paaki-mirori iñaani

Pawa. Pinkinkithasirita-kotiri tsika ikantayita isaiki, opaita imonkara-yitakiri iriroriiti. Pinkimita-kota-jyaari tsika ikantakiro yawintaa-siritaari Pawa.

⁸ Irojatzi ikanta iroñaaka Jesús Saipatzii-totaari tsika ikanta-painta, ari ikanta-itatyaani irirori.

⁹ Airo pisinitairi yamatawi-yitimi oyomitaantzirori kaari tampatzikata-tsini, kaari ikimapiintaitzi. Tima iriitaki Pawa tampatzika-sirita-kaayitairi, ikaminthaa-yitaira. Aririka ampinka-waiwityaaro iwaitari, airo otampatzika-sirita-kaayitai. Tzimatsi matayiwita-karori iroka, titzimaita owamiitha-siritiri.

¹⁰ Okimiwaitakaro ontzimi-moyitaimi owakirari pomitai-rontsi, iriira nokantakotzi Yoka atsipiwinta-kairi arokaiti. Iriima ikaratzi jatakairori ipomiyitairi yatsipita-kaani ipomitairontsitiki isiya-kota-jyaari matakirori pairani anta Tasorintsi-thaantiki, airora okantaji inkarayitaji arokaiti. *

¹¹ Tima tsika ikanta yayiro pairani Ompiratasorintsi-pirori iriraani ipiraitari inthompoi Tasorintsi-thaantiki onkantyaa impyaakotai-tantyaariri iyaari-pironka, yaayitziro iwatha ipiraitani othapitapaja nampitsi ari impomiyitirori.

¹² Ari okimitakari aajatzi, iwamaitakiri Jesús othapiki nampitsi, ari ikimaatsita-kowintantakari, ikapathai-nkataki iwamiitha-siri-yitairi.

---

* **13:10** airora okantaji inkarayitaji arokaiti = ti isinitaantsiti iwaityaari

¹³ Ontzimatyii ankimita-kaantiro arokaiti asitowa-tyiimi nampitsiki ajatatyii tsika isaiki Jesús, manintaari inkantaitai ikimitai-takiri pairani Jesús.

¹⁴ Tima aka tsika asaikayitzi iroñaaka airo okanta-jita-tyaani. Irootaki añaasiritan-tarori tsika anampita-jyaaro apaata.

¹⁵ Irootaki nokantan-tamirori: Ontzimatyii awisiryaawinta-piinta-jyaari Pawa, tima irootaki osiyarori atsipita-kaani, okantakaan-tziro yantzimota-kairi Saipatzii-totaari. Ankaaima-piroti, ankanti: “Iriitaki Nowinkathariti.” †

¹⁶ Ari okimitari aajatzi, airo piwashaantziro kamiithata-tsiri, pimpa-wakaiyaa tzimimotzimiri. Irootaki kimitakarori ookimotakariri pairani Pawa yasitakai-taniri yatsipitakaitani.

¹⁷ Pimonkaratiro ikantzimiri jiwayitziriri kimisanta-naatsiri, iriitaki aamaako-wintamiri. Iriitaki kamantairini apaata Pawa opaita awishimo-yitimiri yaamaako-winta-yitakami. Pamina-minatiro airo itzimanta pimaimanitiri, irootaki onimotan-tantyaari yantawairi okaratzi yantayitziri irirori, awiroka amitako-yitana-jirini.

¹⁸ Pamana-kota-piintajina ari onkantyaan iñaantai-tyaanari tampatzika-siri nonatzii. Kimitaka irootaki nomatakiri.

¹⁹ Pamana-kota-piintajina aajatzi nojata-sitan-tyaamiri sintzini awirokaiti.

Owiraantarori withataantsi aajatzi tasonka-wintaantsi

---

† **13:15** Iriitaki Nowinkathariti = wairontsi

20 Namana-manatziri naaka Pawa, tima iriitaki kamiitha saikakaa-yitimini, iriitaki owañaajiriri pairani Awinkathariti Jesú斯 Saipatzii-totaari ikamawitaka. Iriitaki Pawa kimitakaan-takari iriipirori aamaako-wintariri ipira. Oshiki ikapathai-nkataki imonkaratan-taarori owakirari ikasiya-kaantaitani kantitaa-chani iroñaaka. [‡]

21 Namanako-wintakimi iwitsika-siritan-tyaamiri pimayitairo kamiithari ininta-kayimiri. Pamaniri aajatzi awiroka pimatan-tyaarori okaratzi onimotziriri, tima ayotzi iriita-jaantaki Jesú斯 Saipatzii-totaari matakaironi. Irasi iwiro impinka-thaitairi irirori. Omapirowí.

22 Iyikiiti, airo pisamaro piñaanatiro okaratzi nosankinata-kimirí, tima ti oshiki-piroti.

23 Nonintzi piyoti aajatzi imisitowai-tairi yasitako-witai-takari iyiki Timoteo. Aririka yariita-pajyaa aka, iriitaki nontsipata-nakyaari nojata-sitimi noñiimi.

24 Piw ithatyaanari ikaratzi ji watzimiri anta, aajatzi pasini kimisantzin-kariiti. Ari ikimitari Italia-satzi-iti iwithayitami. §

25 ¡Onkamintha inisironkai-taimi maaroni awirokaiti anta! Omapirowí.

[‡] **13:20** ipira = oisha   § **13:24** kimisantzin-kariiti = kitisiriri

**Ashéninka Perené
Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New
Testament+)**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ashéninka Perené)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

4937822c-7fbb-5a7c-989d-ccf71fe482a2